

KEMIJÄRVI ISOKYLÄ KÄRPPÄVAARA

Rautakautisen löytöpaikan koekaivaus

Jaakko Sarkamo 1957

Kärppävaara

Pitäjä: Kemijärvi
Kylä: Isokylä (Kärppävaara)
Talo: Rantatervola RN:o 24
Om.: Matti Särkelän perikunta
Os.: Isokylä Kemijärvi

KM 14346: 1-44

Karttaliitteet 1-4
Valokuvat f. 22252-22267

Kesän 1957 ohjelmaansa otti Muinaistieteellinen toimikunta Kemijärven Kärppävaaran tutkimisen siinä tarkoituksessa, että paikalta tavattaisiin rautakautinen hautaröykkiö. V. 1896 oli näet museoon toimitettu rautakirves, jonka isäntä Johan Könölä oli löytänyt Isokylän Könöläntalon pellosta (KM 3260:8). Tehtävän suoritin 16.7.-24.7.1957.

Kyseinen Isokylän Kärppävaara sijaitsee n. 6,5 km Kemijoen kauppalasta kaakkoon Kemijärven itärannalla (ks. Suomen taloudellinen kartta lehdet XV:8, Kemijärvi ja XV:9, Kursu) Kemijärvestä Jumiskoon johtavan uuden tien varrella. Se kuuluu harjannejaksoon, joka alkaa Kotajärvestä Kemijärveen laskevan puron eteläpuolelta ja kulkee järven rannan suuntaisena etelä-kaakkoon. Jakson eteläisin pää, joka kääntyy edellisen Hirnalanvaaran suunnasta hiukan vasempaan, on nimeltään monesti mainittu Kärppävaara (valokuvat 12 ja 13).

Kyseinen Kärppävaara, jonka itäsivua Kemijärven-Jumiskon tie kulkee, kohoaa kuivaa mäntyä kasvavana viljelysaukeitten keskitse. Maaperä, joka harjannejakson pohjoispäässä oli hienoa harjusoraa, on täällä ainakin pintakerroksessa karkeaa moreenia suurine maan pintaan ulottuvine lohkarineen. Kivien välissä kasvaa monin paikoin runsaasti katajaa. Asutusta tällä vaaralla on muutama pieni mökki kasvimaainen.

Etsintätyö päätettiin aloittaa suunnilleen Kärppävaaran keskivaiheilta pituussuuntaan katsottuna ja sen länsirinteeltä hiukan rinteeseen keskikohtaa ylempää (liite 2). Täällä Räisäsen talon kohdalla kaivettiin rinteeseen pitkittäissuuntaan 50 m pituinen koeoja, jota Räisäsen talon luona laajennettiin alas- ja ylöspäin (liite 1).

2

Koeoja kaivettiin kaikkein tiheimpien katajapuskien ja useitten kivi-röykkiöitten kautta. Ruutujen X:15 ja X:27 välillä sekä ruutujen X:33 ja X:39 välillä oli avointa nurmikkoa, missä kasvoi siankärsämöä ja niitty-leinikkiä sekä katajikon kasveja: vadelmaa, nokkosta, mustikkaa, puolukkaa, heinätähtimöä, maitohorsmaa, kissankäpälää, sammalta ja jäkälää.

Koeojasta ja kaivausalueesta näkyi, että maanpintaan pistävä kivikko jatkui syvemmälle. Ohuen turvekerroksen alla ja sisässä oli jatkuva multerikiveystä muistuttava kerros. Tämän alta seurasi vaaleanruskea karkea ko raaka hiekka. Kivikkoa murrettaessa täytyi käyttää hakkua taikka kankea (liite 4 ja valokuvat).

Kulttuurikerroksesta tavattiin vain vähäisiä epämääräisiä merkkejä: kvartsinsiruja, muutama siru palanutta luuta, saviruukun reunapala sekä kuonan ja raudan kappaleita.

Ruudussa X:22 oli kuin palanutta graniitin muraa. Näiltä main tavattiin lisäksi epämääräisiä palanutta savea muistuttavia kappaleita, jotka sittemmin osoittautuivat kuonaksi. Eriytyisen runsaasti kuonan paloja oli ruudussa X:24-25 olevan kiven ympäristössä ja alla.

Tämän vuoksi kaivausta laajennettiin alaspäin varsinaisena kaivausalueena. Mutta tämä oli vain puhdasta kivikkoa, eikä uudenlaisia löydöksiä saatu. Ruudusta IX:-X:22-23 isojen kivien alta tavattiin kuitenkin merkkejä kulttuurikerroksesta. Koeojan viereinen kivi oli itäpuoliselta osaltaan turpeen ympäröimä, länsipuolisko oli turpeen päällä. Tässä turvemaassa olivat useimmat ruudun löydökset; alempana oli palanutta kiveä ja hiilen muruja.

Loput koeojaa kaivettiin vain osittain niin, että yleensä vain turve poistettiin.

Isommasta kaivausalueesta ylöspäin suunnilleen Räisäsen rakennuksen luoteisseinän suuntaisesti kaivettiin vielä viiden metrin pituinen ja metrin levyinen koeoja. Tämä tehtiin mm. siksi, että rakennuksen viereinen kasvimaata oli Räisäsen väen kertoman mukaan juuri "Könö-Jussin" peltoa. Mitään mainittavaa ei täältäkään löytynyt.

Kaivausalueen kiintopisteenä käytettiin alueen länsilaidassa olevaa isoa kiveä, johon hakattiin rengas merkiksi. Vaakitusta tarkkavaaakituksen kiintopisteeseen ei suoritettu.

Kaiken kaikkiaan Kärppävaaran salaisuus jäi edelleen selvittämättä.

Yhteensä kaivettiin n. 60m²

Helsingissä joulukuun 29.p:nä 1958

Jaakko Sarkamo

Jaakko Sarkamo

Kemijärvi Isokylä kärppävaara

Mitta 1:1000 J. Sarkamo 1957.

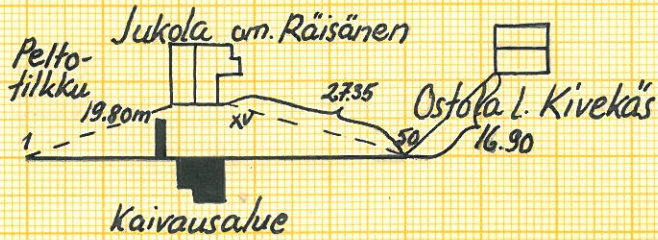
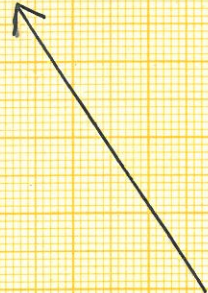
Kaivausalueen

Karttaluonnos

Liite 1.

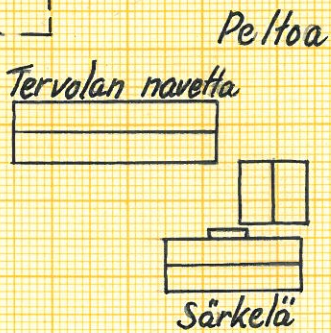

N

uusi rakennus

Oikarinen

Kemijärveä

Kemijärvi Isokylä Kärppävaara

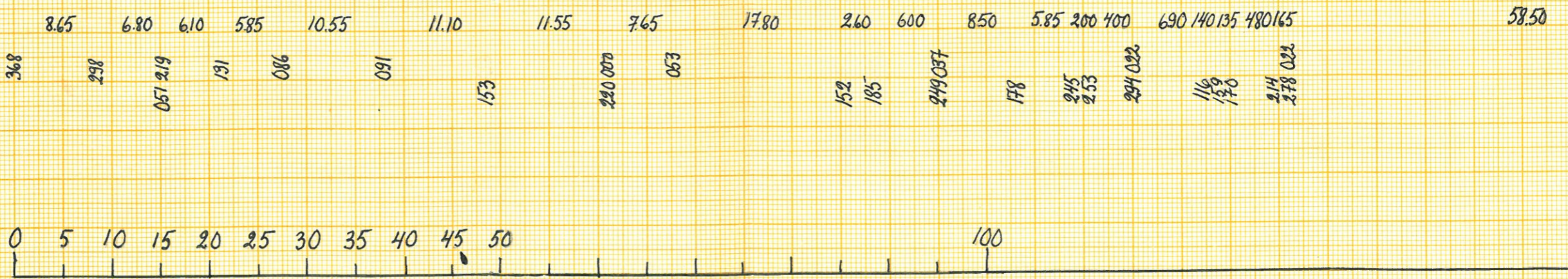
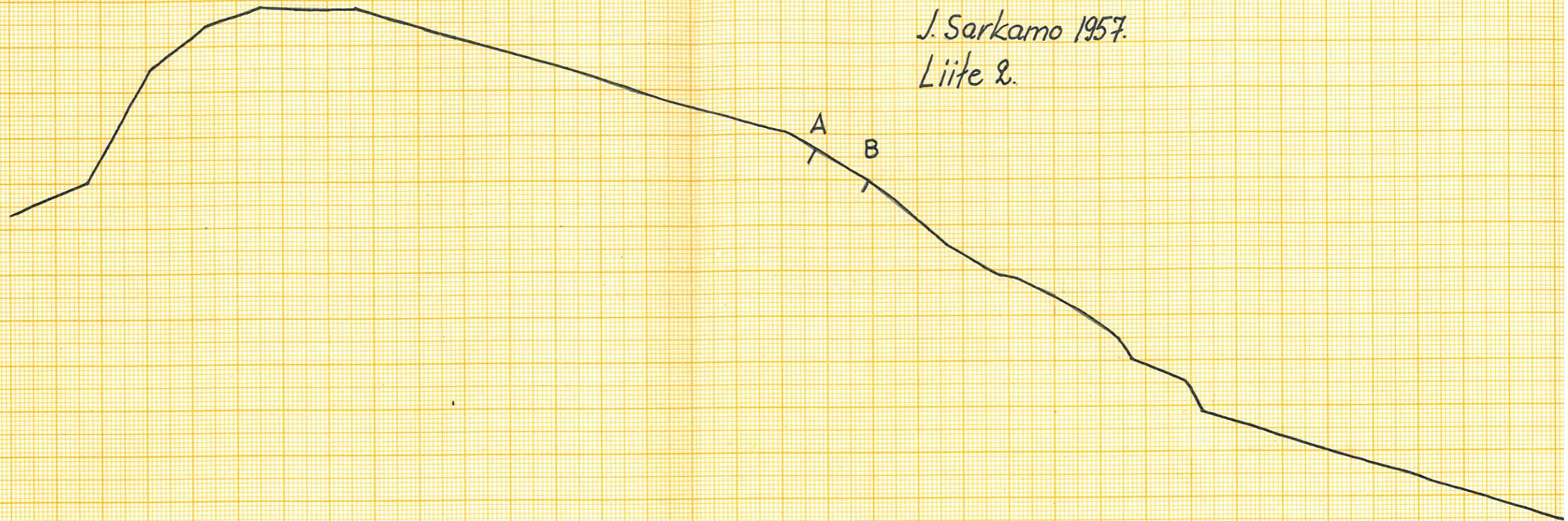
Korkeusmitta 1:100

Pituus - " - 1:500

J. Sarkamo 1957.

Liite 2.

Pinta,

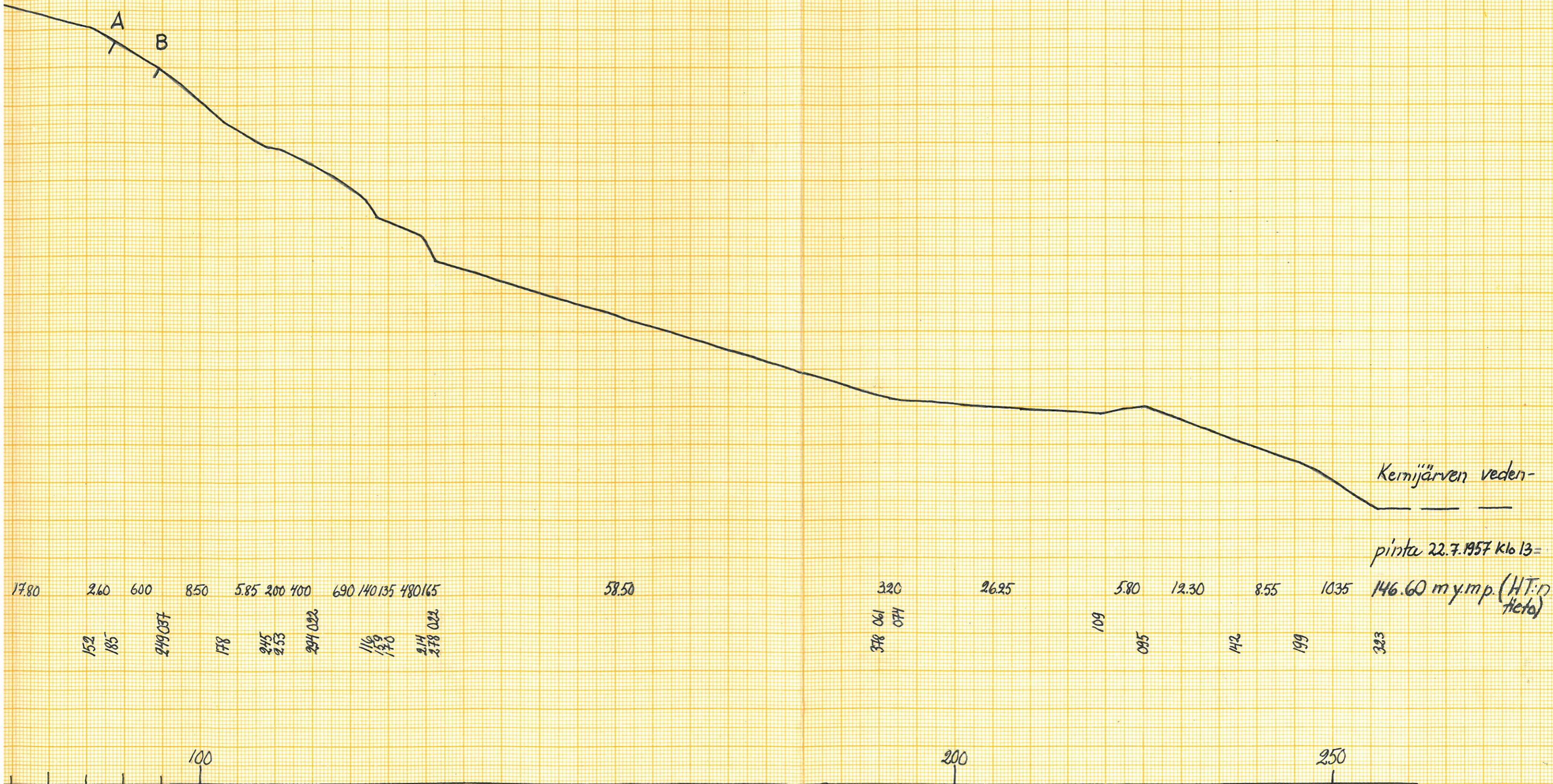
Korkeusmitta 1:100

Pituus - " - 1:500

J. Sarkamo 1957.

Liite 2.

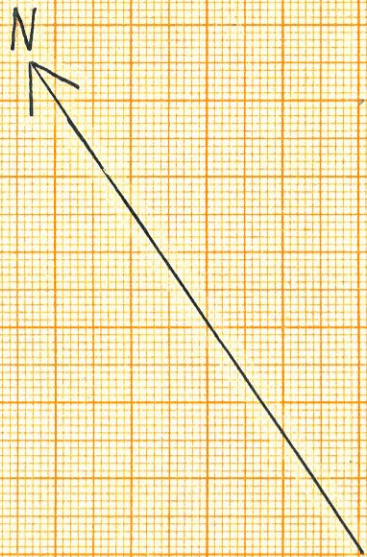
Pintaprofiili

Oy Wulff Ab. No 113 A.3. 297 X 420 mm

Kemijärvi Isokylä Kärppävaara
Mitta 1:50 J. Sarkamo 1957
liite 3

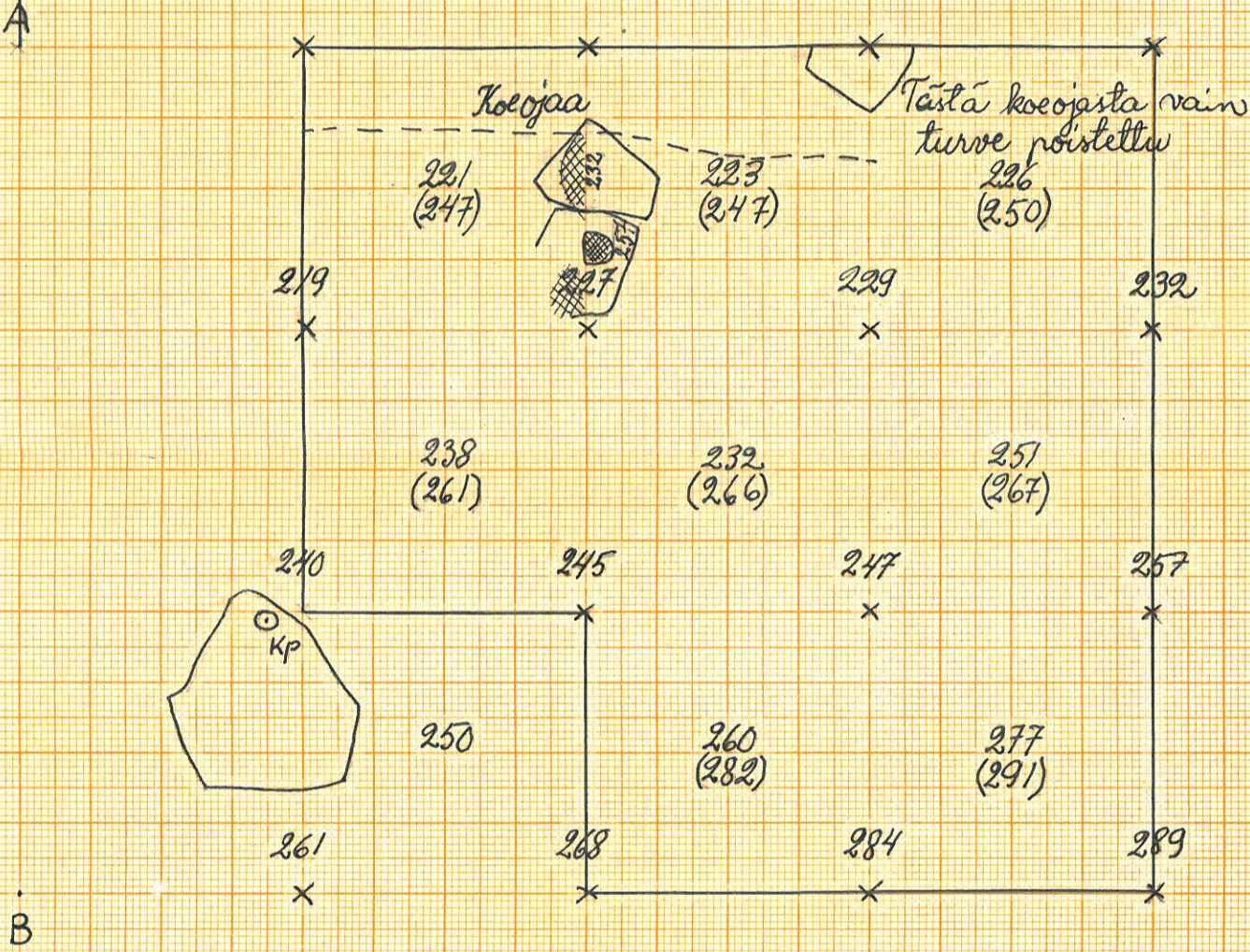
Kivausalueen yleiskartta

- XV 141 (160)
- XIV 150 (165)
- XIII 159 (177)
- XII 158 (190)
- XI 161 (194)
- X 198 (201)

19 20 21 22 23 24 25 26

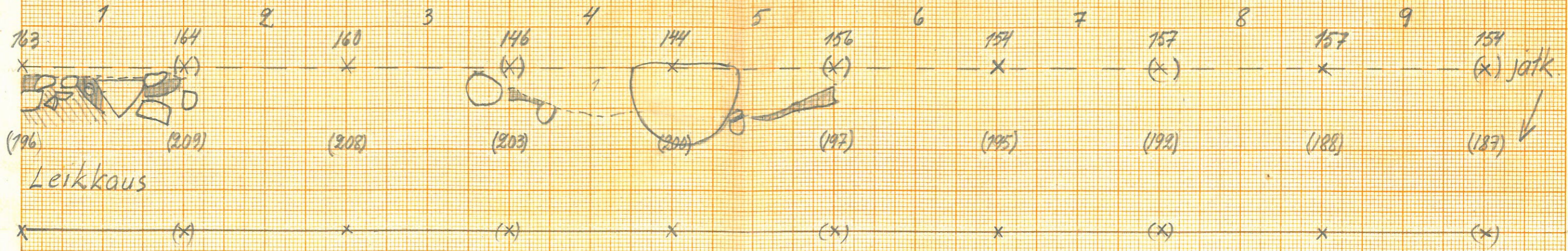
N:o 2
19 190

Kemijärvi Kämpänraara
 Mitta 1:25
 J. Sarkamo 1957. Liite 4

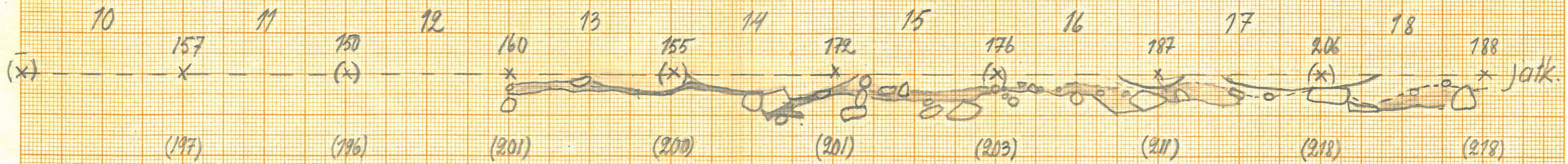
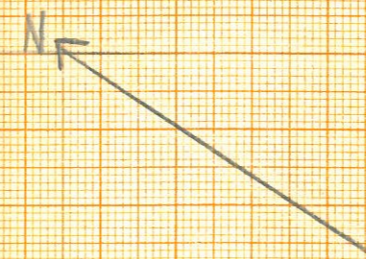
K_{pv} = 208

Koepin koillisseinää ja pintakartta

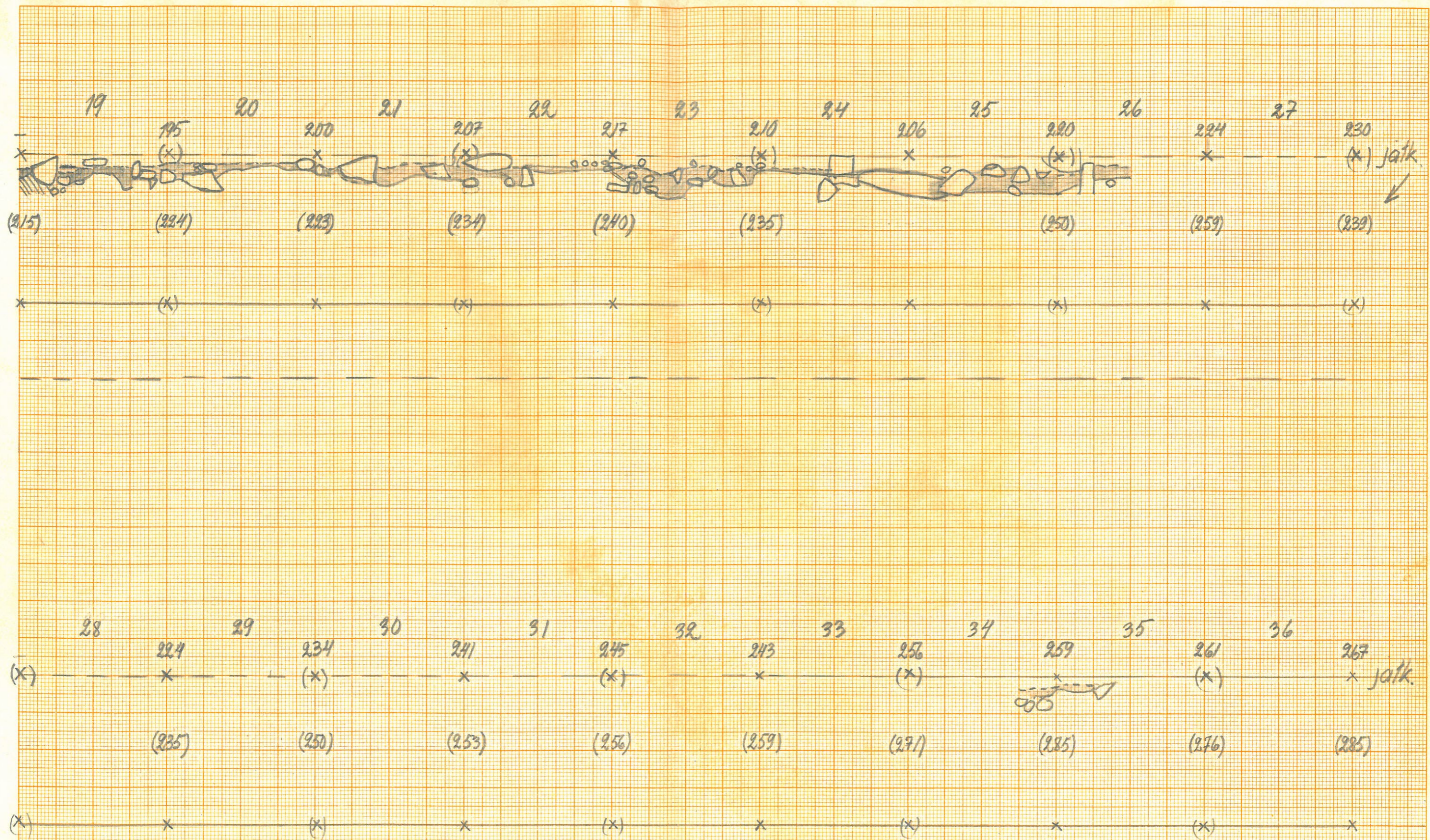
Leikkaus

Pinta

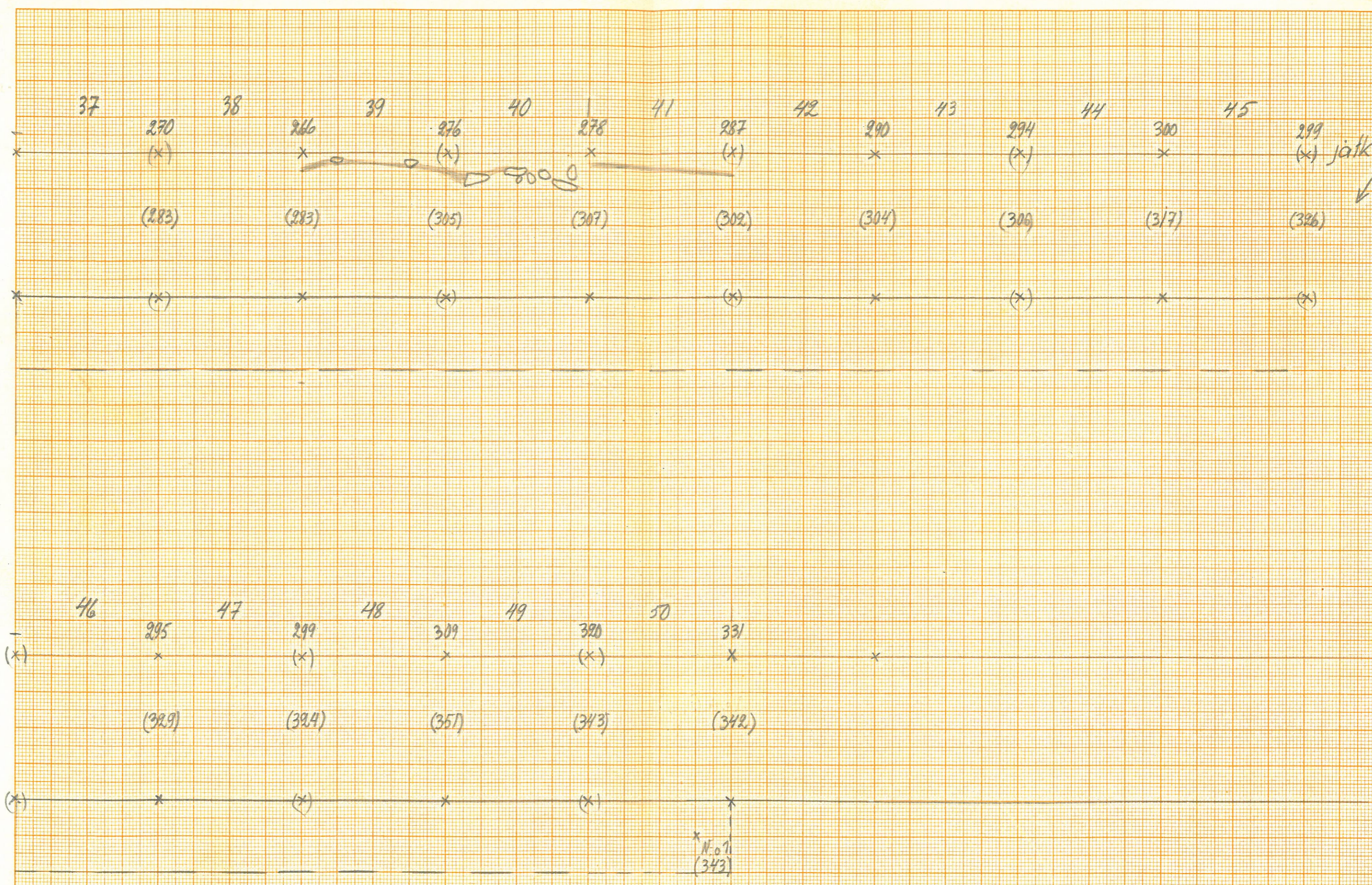
Merkkien selitys:

- = turpeen alaraja
- = harmaa humusmaa
- = kivi
- /// = punertavan ruskea (raaka) maa
- = huilta

Huom! ruudusta X:27 lähtien on vain turve poistettu, kivet on jätetty paikalleen

No 1 = nautakila

No 1 = nautakila

Kemijärvi Trokylä Käppävaara.

1.
21

F: 22252

Kaivausalue - idästä.

2.
22

F: 22253

Kaivausalue - lounaasta.

3.
23

F: 22254

Reitti IX: 25. Kivet:

I	$\frac{209}{244}$	II	$\frac{224}{239}$	III	$\frac{238}{254}$	IV	$\frac{233}{253}$
V	$\frac{229}{243}$						

Kemijärvi Trokylä Käppävaara.

F: 22255

4.
24

Kuten 3. kuva.

5.
25

F: 22256

Ruutu VII: 25. I kivi pohjoisessa kuten seuraavissa kuvissa. Väakitusluvut I $\frac{231}{259}$; II $\frac{231}{273}$; III $\frac{229}{260}$; IV $\frac{254}{265}$; V $\frac{238}{247}$.

6.
28

F: 22257

Ruutu V: 25, jota aikaisemmin liikutteltu: I $\frac{242}{272}$; II $\frac{253}{289}$; III $\frac{275}{310}$; IV $\frac{287}{297}$; V $\frac{277}{293}$.

Kemijävi Toorkylä Kämpävaara

7.
29

F: 22258

Runtu V: 23.

$$\begin{array}{l} \text{I} \frac{232}{282}; \text{II} \frac{244}{272}; \text{III} \frac{277}{292}; \text{IV} \frac{241}{299} \\ \text{V} \frac{259}{284}. \end{array}$$

8.
30

F: 22259

Runtu VII: 23.

$$\begin{array}{l} \text{I} \frac{230}{262}; \text{II} \frac{232}{259}; \text{III} \frac{210}{242}; \text{IV} \frac{219}{250} \\ \text{V} \frac{243}{265}. \end{array}$$

9.
31

F: 22260

Runtu IX: 23.

$$\begin{array}{l} \text{I} \frac{193}{229}; \text{II} \frac{221}{237}; \text{III} \frac{229}{247}; \text{IV} \frac{225}{259}; \\ \text{V} \frac{219}{256}. \end{array}$$

Kemijävi Isokylä Käppävaara

10.
32

F: 22261

Runtu IX: 21.

I $\frac{209}{237}$; II $\frac{218}{227}$; III $\frac{201}{255}$; IV $\frac{215}{249}$;
V $\frac{220}{271}$.

11.
33

F: 22262

Runtu VII: 21

I $\frac{219}{244}$; II $\frac{226}{250}$; III $\frac{240}{266}$; IV $\frac{231}{261}$;
V $\frac{235}{267}$.

34 ei kuvaa

12.
35

F: 22264

Käppävaara ja Räisänen.
Vasemmassa alareunassa Saikelin ja Tewolan talot Viittikavon takana "Tewolan pitkanavetta" Tämän takana korkeimmalla kohdalla talo, josta oikealle Käppävaaraa, vasemmalle Iinhalanvaaraa. Luvan keskikohdasta ensimmäinen rakennus oikealle on Räisänen jonka edessä käppävaara-alue. Kaakosta-järvellä

Kemijärvi Irokylä Kämpävaara.

13.
37-
37A

36 ei kuvaa
F: 22266 - 22267

Panoraamaa kuvien
rajalla olevan valkosen
talon takana Räsänen
(ei näy 13:osa kuvassa)
Irokylän k:n katolta

✓